

papers

Autodeterminació i dret a decidir

Joan Albert Vicens

Els drets de Catalunya, la consciència d'un poble

Joan Carles Sallas

Kosovo, la infància de la independència

Valentina Berisha i Rita Huybens

El dret a l'autodeterminació, el cas del poble sahrauí

Fermí Vallbé i Bach

Amb l'activisme a les venes entrevista a l'Arcadi Oliveres

per Josep Ramon Giménez

El fraude fiscal, un mal endémico

Miguel Ángel Mayo

Cinema: A la caça dels corruptes

Muriel Giménez

- 2 Des de la junta...
Joan Casañas
- 3 Moments de canvi?:
Autodeterminació i dret a decidir
Joan Albert Vicens
- 6 Moments de canvi?:
Els drets de Catalunya, la consciència
d'un poble el món.
Joan Carles Sallas
- 9 Kosovo, la infància de la independència
Valentina Berisha i Rita Huybens
- 12 El dret a l'autodeterminació, el cas del poble sahrauí
Fermí Vallbé i Bach
- 15 Retalls de premsa
- 16 Amb l'activisme a les venes entrevista a
l'Arcadi Oliveres
per Josep Ramon Giménez
- 20 El fraude fiscal, un mal endémico
Miguel Ángel Mayo
- 22 Cinema: A la caça dels corruptes
Muriel Giménez
- 24 Activitats de la Lliga

Majories absolutes

Els diversos temes que veureu tractats en aquest número de la nostra revista volen formar una certa panoràmica -sempre molt limitada- dels greus problemes que té urgentment plantejats la nostra societat en l'àmbit nacional, europeu i internacional.

I sembla que val la pena destacar, des d'un principi, una característica bàsica present en tots ells. Ens referim al fet que no n'hi ha cap, d'aquests problemes, que es pugui resoldre sense una majoria realment absoluta de ciutadanes i ciutadans que es decideixin, pràcticament i teòricament, amb entusiasme de llarga durada, per la millor solució possible..

I qui sap quina és la millor o la menys defectuosa? Ens sembla clar que la cosa va pel camí de l'anomenat "ecosocialisme" No és aquí el lloc d'explicar de què es tracta, perquè és el tarannà habitual de la nostra revista.

Ja sabem que, veient el que està passant a l'Estat Espanyol i en d'altres punts del món, parlar de majories absolutes fa una certa por.

Però el canvi "ecosocialista" que necessita urgentment la humanitat per no anar-se'n en orris, necessita ser assimilat i pràcticament volgut per una majoria absoluta d'aquesta humanitat. Però falta el que alguns han anomenat l'eficaç organització universal de l'altruisme.

Un exemple ben proper: El primer punt del "Manifest per a la convocatòria d'un Procés Constituent a Catalunya" diu: "Expropiació de la banca privada, defensa d'una banca pública i ètica, fre a l'especulació financera, fiscalitat justa, auditoria del deute i impagament del deute il·legítim." Això no es pot fer sense una majoria absoluta de la societat catalana que ho vulgui de veritat, que s'hi compromet, que "gaudeixi" fent-ho realitat. Cosa que no és el mateix que omplir els carrers de gent, ni tenir la majoria de vots, ni dir que tenim la raó. Cal una majoria absoluta de voluntats teòriques i pràctiques.

Joan Casañas

Revista Papers

Edita	Lliga dels Drets dels Pobles
Data d'edició	setembre 2013
Dipòsit Legal	B-23019-2007
Consell de redacció	Begoña Basterretxea, Josep Ramon Giménez, Rita Huybens i Ester Garcia.
Revista quadrimestral disseny on-line	Verónica Bustos

LLIGA DELS DRETS DELS POBLES

Adreça	Sant Isidre, 140 (Ca l'Estruch) 08208 SABADELL
Telèfon	93 723 71 02
Fax	93 168 58 71
Web	www.dretsdels pobles.org
Adreça electrònica	info@dretsdels pobles.org
Horari d'atenció al públic	De dilluns a divendres de 9 a 1 i de 5 a 8.

Disposem d'una biblioteca especialitzada en drets humans, desenvolupament, cultura de pau, política, món àrab i musulmà.

La Lliga dels Drets dels Pobles no comparteix necessàriament l'opinió dels autors dels articles publicats en la revista.

La Lliga dels Drets dels Pobles agrairà la reproducció i divulgació dels continguts d'aquesta revista sempre i quan se citi la font.

Moments de canvi?: Autodeterminació i dret a decidir

Joan Albert Vicens
professor de filosofia

En l'espai reduït d'aquest article voldria proposar molt esquemàticament alguns elements de reflexió per a precisar o revisar els conceptes i arguments que articulen els discursos sobre el dret a l'autodeterminació de Catalunya. L'objectiu és contribuir a situar-los en el nou context de la societat global.

MATEIXES PARAULES, DIFERENTS SIGNIFICATS

1. El poble.

Avui costa trobar pobles o nacions entesos com a subjectes diferenciats i clarament identificables, amb una trajectòria històrica i una llengua i una cultura pròpies atribuïbles a tots els seus membres. Més que pobles o nacions en el sentit esmentat, hi ha la població mundial articulada per xarxes de relacions de tota mena; les relacions transfrontereres són políticament, econòmicament i culturalment més decisives que les establertes en l'interior de cada país. De fet, només existeix una única societat mundial.

Observem en molts estats una mixtura canviant de gent de diferents parles, procedències i identitats cul-

turals. Aquesta barreja es produeix dins de moltes famílies, on trobem persones de colors, llengües, religions i orígens diversos: són les anomenades famílies globals. També en la nostra praxi individual es mesclen valors, idees, creences, sentiments, costums i tota meva de formes de vida procedents d'una multitud d'universos culturals, que conformen una difusa cultura global, multilingüe i fluent.

El poble català, com a subjecte del dret a decidir, no és avui una nació en el significat que això tenia als segles XIX i XX, sinó la població que manifesta democràticament que té la voluntat d'exercir-lo. El que fa que un poble sigui un poble és molt principalment que tingui la voluntat de ser-ho i ningú no pot donar per suposat que aquesta voluntat vagi lligada principalment a un sentiment d'identitat nacional en el significat clàssic.

Penso que aquesta correcció de la idea de poble no dificulta, sinó que facilita el consens al voltant del dret a l'autodeterminació de Catalunya, perquè no el lliga exclusivament a un determinat sentiment identitari o de pertinença cultural. Gent de diferents parles, cultures, orígens i identitats, amb idees i vivències molt diferents del que significa ser

català, poden compartir la mateixa voluntat d'autodeterminació.

2. Dret.

S'acostuma a parlar dels drets de les persones a partir d'una concepció de la naturalesa humana. Els drets serien com emanacions de la naturalesa humana, individual i social. La llibertat d'expressió, per exemple, seria allò que li escau pròpiament a l'ésser humà: sense gaudir-ne no assoliríem la plenitud que ens correspon per naturalesa. Anàlogament, a un poble o a una nació, li correspon naturalment tenir un estat; aquest seria el seu destí natural i, per tant, el seu dret. Així s'argumenta des de la lògica moderna dels estats-nació.

En realitat, però, la història ens ensenya que el procés ha estat quasi sempre l'invers: han sigut els estats antics i moderns els que per consolidar el seu poder han produït nacions i pobles homogenis culturalment i això sovint ho ha pagat la diversitat cultural existent dins del seus territoris.

Al meu entendre, és més adient entendre els drets com a possibilitats de les quals ens podem apropiari o no. Tenir drets és gaudir de possibilitats. Els drets humans han estat conquestes de la humanitat, perquè pertanyen a l'esfera de les possibili-

tats i en lloc estava escrit que arribaríem a exercir-los. Per al poble català, el fet de disposar d'un estat és una possibilitat que es pot realitzar o no, però no és el resultat d'un procés natural, com si la maduració d'una nació la portés lògicament a la independència. Una concepció naturalista dels drets dels pobles predetermina el destí de les nacions al marge dels ciutadans concrets que en formen part, i condueix a dividir (perillosament) la societat entre persones fidels o no a la naturalesa de la seva comunitat. Això té menys sentit que mai en la societat globalitzada, que ha desdibuixat i barrejat les identitats, les cultures i les nacions.

Avui, als ciutadans de Catalunya, ens toca examinar si ens interessa o no disposar d'un estat propi i si volem i podem realitzar aquesta possibilitat. Sembla clar que sí que ens interessa, però aquesta conclusió ha de ser el resultat del debat honest i racional entre persones lliures i obertes a tenir en compte altres possibilitats susceptibles de ser realitzades. Només si un dret és una possibilitat que podem conquerir i realitzar entendrem que som lliures d'apropriar-nos-en i sentirem com a real aquesta llibertat. El projecte independentista a Catalunya ha progressat també quan ha estat plantejat en aquests termes.

3. Decidir.

No hi ha decisió sense motivacions. Penso que un procés d'autodeterminació no pot ser justificat apel·lant només a la voluntat del poble. Una persona pot trencar una relació de parella perquè vol, i ningú li exigirà altres raons per justificar-ne la ruptura: és l'analogia recurrent de l'independentisme. Però les relacions entre poblacions extremadament imbricades dins d'un estat contenidor no equivalen a les existents entre dos individus. El procés de secessió d'un país no és ni banal ni senzill perquè exacerba el xoc d'interessos entre comunitats que poden guanyar i/o perdre molt a resultes del procés. En el millor dels casos es pot dir que l'autodeterminació és una via incerta i problemàtica; ho és especialment en el cas català.

D'altra banda, hem de reconèixer que la dinàmica històrica no apunta a la creació de nous estats, sinó a la seva progressiva dissolució en estructures més grans capaces de governar la societat global. Únicament un govern democràtic mundial, modulad pel principi de subsidiarietat, podria respondre realment als interessos de les majories (pobres, per cert) de la societat mundial. Les sobiranes dels estats dificulten l'abordatge coordinat dels prin-

cipals problemes de la humanitat (problemes ecològics, econòmics, de seguretat, etc.); les fronteres estatals protegeixen els governs més corruptes, arbitraris i dictatorials. Mirant cap al futur, sembla que caldria apostar no tant per la creació de nous estats, sinó per la desaparició dels estats actuals en un nou sistema mundial (de moment europeu) de governança democràtica.

D'això es pot deduir que la motivació d'un procés d'autodeterminació ha de ser avui més forta que mai i ha de poder resistir un judici ètic. Al meu entendre, mancaria aquesta motivació sòlida quan la comunitat que s'emancipa pretén sobretot desempallegar-se de les servituds que suposa formar part d'un estat on hi ha comunitats més pobres a les quals ha de donar suport econòmic. De fet, a Espanya i de vegades a Europa, s'acusa als catalans d'actuar amb aquest objectiu. Des de Catalunya, algun cop s'ha reforçat aquest retret argüint que la solidaritat entre pobles ha de ser voluntària, una idea èticament qüestionable i contradictòria amb el projecte europeu.

En la meua opinió, la voluntat d'autodeterminació està fortament justificada quan es basa en una situació objectiva d'injustícia, que no pot ser superada sense que la població que la pateix arribi a disposar dels instruments d'un estat. La voluntat democràtica i la lluita contra la injustícia coincideixen, aleshores, en l'origen d'un procés d'autodeterminació i emparen l'assumpció dels riscos i els inconvenients que comporta.

D'acord amb la lògica moderna de les nacions, no caldria que es produís cap situació injusta per avalar la decisió d'un poble a favor de la independència. Tanmateix, si examinem el cas català, veiem que el dret a decidir està rebent un suport majoritari no pas perquè hagi crescut una determinada consciència cultural o identitària suficient per a justificar-lo, sinó quan una bona part de la ciutadania ha esdevingut conscient que era tractada molt injustament per l'Estat Espanyol i ja ha decidit el camí que vol seguir.

L'incorregible dèficit fiscal, la

marginació en les grans inversions públiques, l'esmena del TC a l'estatut d'autonomia, les ingerències constants en l'autogovern, l'incompliment sistemàtic dels pactes, el qüestionament del nostre sistema educatiu o el menyspreu constant de la llengua catalana, conformen una situació objectiva d'injustícia que no ha trobat solució en els 35 anys de vigència de la constitució de 1978 i que fonamenta sòlidament la decisió de crear un nou estat.

Ara bé, com que allò que volem és reparar una injustícia i no simplement realitzar un projecte identitari, hem d'estar oberts a estudiar i debatre honestament (la propaganda és una altra cosa) totes les alternatives polítiques que pretenen aquesta reparació, valorant els seus avantatges i inconvenients i la seva viabilitat. La raó ens ha d'oferir es-

bossos del que seria una Catalunya independent, federada o confederada. La fórmula autonòmica ja l'hem assajat. Aquest debat racional pot enfortir el suport a l'opció que s'acrediti com a la més justa i plausible per a Catalunya dins d'una Europa unida.

4. Independència.

Fins a mitjans del segle passat es deia que un estat era l'expressió política d'un poble sobirà establert dins d'unes fronteres, amb plens poders per dirigir la seva economia, determinar les seves lleis, defensar-se militarment i establir relacions amb altres estats. Les duanes, la moneda, l'exèrcit, les lleis pròpies, l'idioma, les tradicions, les festes nacionals, les ambaixades, la bandera i l'himne eren els signes d'identitat d'un estat. Podem dir el mateix dels estats del segle XXI? És evident que no, i menys encara en

el context europeu. Bona part de les funcions i prerrogatives dels estats han quedat transferides o depenen en bona part de les institucions europees.

Paradoxalment, si hem de romandre fidels a les exigències del nostre temps, la creació de nous estats dins d'Europa (Escòcia, Catalunya, Euskadi...) no hauria de contradir la dinàmica integradora de la societat mundial o el procés europeu d'integració política i econòmica, que apunten a una reducció dràstica del poder dels estats. Més que assolir la independència en el sentit clàssic, els nous estats es situaran, si arriben a existir, en un nou marc d'interdependències dins l'entramat europeu, on la cessió de sobirania i la solidaritat interterritorial no són, per cert, gens voluntàries.

En el cas català, se sap que allò perseguit no és la independència en sentit absolut, sinó la major independència possible d'Espanya, perquè hom creu que dependre d'ella ens perjudica greument. Podem saludar que Catalunya aspiri a ser un nou estat d'Europa, però és molt important, des del meu punt de vista, tenir molt clar que el nou estat ha de contribuir a la construcció d'un sistema democràtic, just i solidari a nivell europeu i mundial, un nou ordre polític i social que eviti les ineficiències i disfuncions de la divisió en estats i ens alliberi de la dictadura dels mercats, que s'aprofiten de la fragmentació del poder entre els caducats estats moderns.

Moments de canvi?: Els drets de Catalunya, la consciència d'un poble

Joan Carles Sallas

membre de la Lliga dels Drets dels Pobles i objector al servei militar

Tothom qui vol conèixer el treball d'entitats com la "Lliga" i tantes altres a Catalunya, mitjançant el treball en activitats de divulgació, projectes de cooperació internacional, seminaris i grups de treball, etc.... Una suma ingent de tasques de persones que volen millorar les oportunitats i drets d'altres persones, entitats, pobles i nacions en la tasca continua i llarga de defensar la llibertat d'expressió, el dret a la supervivència i, per tant, la cooperació com a camí per assumir la dignitat de persones i de pobles.

Són molts els casos que podem citar de països plens d'injustícies i manca d'estat de dret, i així també el cas dels pobles amb identitat, història i projecte de país, que lluiten, des de fa dècades, amb una certa impotència davant les lògiques dels interessos de la comunitat internacional: el poble sahrauí, Palestina, el poble kurd, el Tibet, Nepal, etc.. La major part dels països i nacions sense Estat es troben en una situació en la que no s'aplica ni es reconeix el dret internacional.

A la vegada, tenim comunitats i nacions que, en entorns geoestratègics amb major presència de l'Estat de Dret, diguem-ne Europa o Occident, s'han plantejat el dret a l'autodeterminació al tombant del segle XX en situacions d'oportunitat política, sense un veritable "dret legal i reconegut", però amb resultats i processos diferents. És el cas dels països Bàltics del fallit bloc soviètic, que han fet un procés ciutadà d'aproximació a l'Europa que coneixem. I finalment, tenim les nacions que han negociat amb l'Estat on pertanyen, i on s'ha garantit el seu dret a decidir, bé perquè està reconegut com un dret constitucional, o bé perquè no està expressament prohibit. Són els casos del Quebec amb Canadà, de Groenlàndia amb Islàndia

i, darrerament, d'Escòcia amb Gran Bretanya.

És valuós destacar que **les nacions que han consolidat un nou estat de dret modern**, sense situació de guerra, de víctima i/o generador de violència, ho han fet en el moment clau d'un conflicte internacionalitzat i en moments de debilitat de l'Estat que els negava aquest dret. També és important afirmar que **els pobles que han decidit lliurement no autodefinir-se**, ho han fet dins d'Estats que tenen un escrupolós tractament constitucional de la seva identitat i dels seus drets i deures com a nació, i aquests, per tant, no s'han de fer respectar per la via d'un nou estat de dret, sinó que ja són legal i contínuament reconeguts i respectats.

EL DRET A DECIDIR EN UN ESTAT DE DRET.

Quan s'afronta el fet des d'una "cultura de l'objecció de consciència", on l'Estat de Dret ja no et reconeix, ni sap respectar les teves idees de pacifisme i de negació del militarisme en la impossibilitat de ser objector fiscal; quan en temes ambientals l'estat de dret nega recursos per processos participatius i canvis d'hàbits de la ciutadania per equiparar la societat civil a l'Estat en la defensa de temes ambientals, etc..; o quan en drets humans i d'alliberament de les persones, l'Estat pot ser tan intervencionista en la teva llibertat, com les religions, i les persones no tenim reconeixement o llibertat d'escollir (*immigració i drets, drets de les dones*), etc... les persones que tenim manllevada la nostra llibertat per l'Estat de Dret hem desenvolupat la convicció de l'OBJECCIÓ DE CONSCIÈNCIA, que comporta sentir-nos sotmesos a una llei injusta, però, a la vegada, negar-nos a acceptar-la com una imposició legal. Una actitud humana determinant en la nostra evolució com a societat i espècie, que implica defensar i lluitar de forma constant i pacífica, tot i saber, que molts cops aquesta esdevé una aportació petita, individual i fins i tot testimonial a la història.

És més fàcil canviar aptituds i actituds de societat i lleis en Estats que

tenen un alt grau de maduresa, que fer-ho dins d'Estats com el que ens trobem, que no han fet la pròpia autocrítica respecte els seus grans conflictes anteriors; les seves guerres civils i les seves incapacitats de perdó i de reconèixer errors i greuges històrics. Per exemple, si en Gandhi no hagués estat d'ètnia índia, i hagués estat indígena americà, no podem afirmar si se n'hauria sortit com ho va fer amb l'Imperi Britànic.

LA LEGITIMITAT DELS DRETS DELS POBLES.

La legitimitat és sobre el *com* i qui té dret a esdevenir comunitat de ciutadans, poble o nació vers un nou Estat, i fer-ho amb un procés de participació democràtic, just i digne. És evident que el fet històric i cultural ajuda a fixar uns perímetres d'identitat i comunitat, aquests no sempre són estables, però existeixen uns elements comuns d'identitat, sobre els quals es pot fonamentar aquest projecte; Com a primer factor el de la **població** amb una llengua. Compartir una mateixa llengua ajuda a aquesta visió d'un paisatge humà, d'una identitat i d'un transcórrer històric comuns, i el dret de participar i decidir d'una població. El segon factor és el **territori**, el reconeixement d'algun tipus de límit territorial, encara que sigui petit, és un principi en un Estat de Dret, el reconeixement d'un territori comú. Finalment, el tercer factor és l'**organització**, mitjançant una administració i un pacte de societat amb la llei i el costum que garanteixi i amplii els drets i deures de la població i el territori vers un nou estat de dret.

Les posicions legítimes contraries a l'autodeterminació de Catalunya ho fan des del no reconeixement d'aquesta legitimitat; no a la legitimitat històrica (*el vostre moment ja va passar el 1978, no estàveu preparats....; el cas dels països bàltics a finals del XX va ser una caiguda d'un sistema; el dret d'autodeterminació només ho és per països colonitzats del XIX i el XX, els països colonitzats o ocupats anteriorment (XVII-XVIII) no hi tenen dret*). No oblidem, però, que hi ha Estats amb conflictes de més de 200 anys per territoris estratègics

(*Ceuta, Melilla, Gibraltar, Malvines, tots amb vigilància i fronts militars*), que se segueixen reclamant, amb el mateix criteri i motiu històric, pel qual es denega el dret d'autodeterminar-se de pobles amb llengua i cultura pròpia. Llavors, els Estats defensen que poden guanyar territoris sense decidir-ho la població, però no accepten renunciar a territoris, tot i que la població estigui d'acord; per tant, als Estats, no els interessa massa la legitimitat dels drets dels pobles, més aviat el que es defensa és mantenir o millorar l'*status quo*.

QUAN I PER QUÈ ÉS VOL SER POBLE I ESTAT.

Quan es fa? quan els pobles s'han atrevit a decidir. Quan s'han omplert de raons i motius per decidir a fer-ho? quan s'han donat motius de negació històrica dels drets dels ciutadans, per motius de manca de reconeixement del paper de la comunitat en aquell estat, per la incapacitat per recuperar o passar pàgina d'esdeveniments que han marcat la memòria i els greuges històrics (*la guerra civil, els mausoleus dels dictadors, els drets de llengua i d'educació, la negació de la memòria històrica*), per altres motius més continuats i quotidians de la cultura i la llengua (*la confrontació amb altres pobles de l'estat, l'abús de la manipulació científica de la llengua i la cultura amb els pobles veïns, etc.*), pel foment del conflicte territorial i polític mitjançant els

greuges en infraestructures (*autopistes i peatges sense retorn, ferrocarrils abandonats, centralització de les infraestructures*), per l'ús i abús dels factors territorials d'identitat com el riu Ebre o els Pirineus, com a confrontació amb l'aigua i les infraestructures... Un maltractament que no es produeix entre els Estats consolidats, com ara Espanya i Portugal, que no tenen ni un sol conflicte rellevant en 40 anys amb els rius Tajo, Duero i Miño.

Finalment hi ha també un bloc econòmic de greuges, però aquest, tot i ser el més rellevant en el passat i també en el futur d'un poble que vol ser Estat, no és un dels arguments forts (*el cost econòmic del conviure i els abusos fiscals*) que construeixen la necessitat de tenir dret a decidir, sinó que ha construït la impossibilitat de garantir que l'Estat Espanyol compleixi els seus compromisos adquirits, i, per tant, que es visualitzi un Estat en fallida de la seguretat jurídica, d'incapacitat d'aconseguir ser respectada. Abans que el brutal i quotidià factor econòmic, hi ha la fi de l'auto-engany, que sense seguretat jurídica no té sentit confiar en un Estat. Ningú es pot defensar contra jutge, fiscal i part acusadora, quan en tots els indrets ets minoria maltractada (*Parlament i Senat, tribunal constitucional, Consell Poder Judicial, Tribunal Suprem, defensor del poble, representants Unió Europea, múltiples lleis bàsiques en front Estatut d'Autonomia, seus d'empreses, grans infraestructures, etc.*) Viure en l'incompliment reiterat de traspàs de 10 i 20 anys, com ara les irrellevants beques d'estudis, és assumir viure amb maltractament reiterat.

ASSUMIR I ACCEPTAR UNA ÚNICA DECISIÓ: EL DRET A DECIDIR.

La consolidació del pensament de que Catalunya està en una situació d'inseguretat jurídica permanent respecte l'Estat, és una fallida de l'estat de dret i aboca la societat al moment on és necessari *tenir dret a prendre una "única decisió"*. Una decisió sense enganys, una nova seguretat jurídica del dret a decidir

vers un estat de dret. Cap poble o nació que ha aconseguit un Estat de dret a la història moderna, posteriorment ha renunciat voluntàriament a aquesta llibertat conquerida, ni amb una millor economia (*Països Bàltics*), ni amb una de pitjor (*Eslovàquia*), perquè l'economia no ho és tot. Fer un Estat és fer comunitat i compromís entre un territori, una població i una organització de la societat amb drets, que, en darrer terme, aconsegueix fer una economia raonable i viure amb dignitat i respecte pels altres. Cap nou estat reconegut recentment en la societat de les Nacions ha plantejat cap batalla política, militar o civil per dir que són millor poble i Estat que els altres ja existents. No hi ha nacionalisme opressor de nous i petits estats democràtics vers altres Estats o vers ciutadans concrets, no hi ha casos rellevants de nacionalisme xenòfob dels Estats que he nomenat vers ciutadans d'altres ètnies o cultures, sinó és el cas d'Estats creats per força militar i sense respectar les persones.

QUÈ NO POT SER LA UNIÓ EUROPEA? PER QUÈ SERVEIX FORMAR PART D'EUROPA?

L'esdevenir de Catalunya, com a poble i nació, es que l'Estat Espanyol està dins la Unió Europea i el dret comunitari, i aquesta situació és una de les majors garanties si Catalunya vol ser Estat. La comunitat europea tot i que no es posicioni, no pot suportar que un estat membre, iniciï un procés agressiu, militar o civil, per manllevar uns drets bàsics i fonamentals d'una comunitat. Catalunya, com a

poble, no pot ser una altra vegada *la nació paria d'Europa* per plantejar-se el dret a decidir, com va succeir el 1939, segons el relat d'en George Orwell.

Europa no pot suportar una Palestina o el "País del Sàhara" dins Europa, i que Barcelona sigui de nou maltractada com una nova Praga del 1956, amb arguments de constitucions obsoletes, que no reconeixen els drets i la realitat que construeixen els pobles. Europa no admetrà de dret i a priori el nostre dret a decidir, però el suportarà de facto, i l'acceptarà pragmàticament; no pot abandonar comunitats i llengües de nacions i expulsar-les, això és tornar al segle XX de les grans nacions imperialistes. Europa, sinó es fa amb les nacions i estats lliures, no serà res més que una unió comercial i monetària d'estats-empresa, i per tant pels catalans, això també serà un desànim i

desencís a l'estat de dret similar al que tenim ja dins Espanya, i que som conscients que és impossible canviar.

EL REPTA D' AUTODETERMINAR -SE EN PAU I EN CATALÀ.

El primer repte del poble de Catalunya per autodeterminar-se, és fer-ho al segle XXI, lliurement i en pau, sense fer-se la víctima, ni ser víctima d'un escarni. El repte és demostrar que l'espai per ser solidari, també econòmicament entre els pobles, és Europa, i que no cal construir dobles o múltiples solidaritats obligades, com ens passa reiteradament en cada nivell d'administració i poder judicial dins Espanya. Sense defensa legítima això no és solidaritat, això és un desballestament territorial.

El segon repte per autodeterminar-nos com a Estat és fer-ho de manera que trobem les formes de cooperació amb les comunitats que compartim la llengua catalana en les seves varietats dialectals (*ses Illes, la Catalunya Nord, la Franja i el País Valencià*), tot i que estiguin en altres estats d'Europa (*França, Andorra i Espanya*) podem trobar la forma a Europa de sentir-nos respectats de ple dret, i tinguem opcions per construir una llengua comú, un caràcter i altres aspectes d'identitat mediterrània comú, amb la cooperació d'una Catalunya Estat lliure i plena. Ha arribat l'hora de la veritat de Catalunya a Europa, viure amb comunitat i amb la intensitat que mereix el moment.

Kosovo, la infància de la independència

Aquest article ha estat elaborat per la Rita Huybens, presidenta de la Lliga dels Drets dels Pobles segons les aportacions de dades, opinions i valoracions de la Valentina Berisha, coordinadora del Programa DEA (Associació pel Desenvolupament i l'Educació) de Kosovo.

New Born (recent nascut) estàtua per la declaració de la independència a Pristina

El mes de febrer de 2007, el primer ministre de Kosovo, Hashim Thaçi, assegurà que cent estats al món estarien d'acord en reconèixer immediatament Kosovo com a estat independent. Un any més tard, amb la declaració d'independència del 17 de febrer de 2008 per part del Parlament kosovar, la República de Kosovo es convertí en el país més nou del món. La Constitució de 2008 estableix un règim parlamentari, amb drets derogatoris per les minories, en especial per la comunitat sèrbia. Un procés de descentralització està en marxa i el país compta amb cinc partits polítics importants.

El recorregut històric de Kosovo és dens, però els esdeveniments dels anys 80 i 90 -domini, discriminació i repressió violenta per part de Sèrbia- marcaran per sempre la seva dura trajectòria cap a la seva independència.

ALGUNES DADES ACLARIDORES:

Cronologia.

Segle XII.- Kosovo es situa al centre de l'imperi serbi.

1389.- Desfeta sèrbia davant dels Otomans en la batalla de Kosovo Polje, principi del domini turc de molts segles.

1913.- Sèrbia recupera el control de Kosovo després de les guerres balcàniques..

1946.- Kosovo esdevé una regió autònoma

1974.- Kosovo es converteix en una

província autònoma de Sèrbia, membre de la federació de Iugoslàvia.

Març 1989.- Sèrbia suprimeix aquesta autonomia.

1989.- Principi de les contestacions amb una repressió violenta.

1991.- Proclamació d'una república de Kosovo, únicament reconeguda per Albània. Ibrahim Rugova elegit president d'aquesta entitat.

1996-97.- Les forces armades d'alliberament de Kosovo (UCK) es llancen en una lluita contra Sèrbia.

1998-99.- Guerra de Kosovo entre els

separatistes i les forces sèrbies. Més de 13.000 morts -la majoria albanesos de Kosovo- i més d'un milió de refugiats.

24 de març 1999.- Intervenció de l'OTAN.

29 d'octubre 2006.- A Sèrbia, els electors aproven per referèndum la nova Constitució que defineix Kosovo "com a una part integrant de Sèrbia".

2008.- El 17 de febrer, el Parlament proclama la independència.

2009.- Kosovo esdevé membre del Fons Monetari Internacional (FMI) i del Banc Mundial (BM).

Eleccions municipals.

Juny 2011.- Signatura d'acords entre Sèrbia i Kosovo sobre la lliure circulació de les persones i el reconeixement mutu dels diplomes universitaris.

Setembre 2012.- Fi de la independència supervisada amb la clausura del *Bureau civil international*, però subsisteix una presència internacional important en les àrees militar(KFOR) i civil (OSCE, MINUK, EULEX).

KOSOVO EN LA ACTUALITAT

Al juliol de 2013, 99 Estats han reconegut formalment la República de Kosovo. Més del 50% són membres de Nacions Unides, 22 són països de la Unió Europea. Espanya, Rumania, Xipre, Grècia i Eslovàquia no reconeixen la independència de Kosovo. El país disposa de 20 representacions diplomàtiques a l'estranger i alguns consolats. També és membre de la BERD (Banc Europeu per la Reconstrucció i el Desenvolupament) i del Banc de Desenvolupament del Consell d'Europa. La Cort Internacional de Justícia va concloure el mes de juliol de 2013 la conformitat al dret internacional de la declaració d'independència de Kosovo, tancant l'aspecte jurídic.

La República de Kosovo, en el centre de la península balcànica, té una superfície de 10.887 km², una població d'aproximadament 1,8 milió d'habitants, dels quals aproximadament 200.000 viuen a Pristina, capital i ciutat més important del país. La gran majoria dels habitants són albanesos (92%). Les altres comunitats es reparteixen entre serbis, turcs, bosnians i els pobles *rom*, *ashkali*, *egipci* i *gorani*).

Sèrbia no reconeix Kosovo com a estat sobirà. És membre del FMI i del Banc Mundial, però en la actualitat, Kosovo no té possibilitat de ser admesa en el sí de Nacions Unides degut a la oposició ferma de La Federació Russa i de la Xina.

El febrer del 2013 Kosovo celebrà els seus cinc anys d'independència. Una independència irreversible, segons la presidenta kosovar, Atifete Jahjaga. L'aniversari fou marcat per una millora en les estancades relacions amb el seu veí i enemic, Sèrbia, gràcies a una mediació de la Unió

Europea. "La República de Kosovo és una realitat irrefutable" declarà Jahjaga.

Tot i que Sèrbia continua considerant Kosovo com la seva província meridional, diferents acords es varen arrencar entre Belgrad i Pristina, sota la pressió de Brussel·les, la qual relaciona qualsevol progrés en el camí cap a la seva admissió en la UE amb la normalització de les relacions bilaterals, en el marc d'unes negociacions iniciades en 2011.

Aquests acords del mes d'abril del 2013, tenen com a objectiu millorar la vida quotidiana dels habitants de Kosovo, la existència dels quals esta pertorbada per les complicacions administratives del estatus controvertits d'aquest territori (estat civil, cadastre, duanes). Els primers ministres serbi i kosovar, Ivica Dacic i Hashim Thaçi, que es varen reunir quatre vegades des del mes d'octubre sota els auspicis de la responsable de la diplomàcia europea, Catherine Ashton, acordaren una gestió comú dels controls fronterers entre Serbia i Kosovo i d'un intercanvi *d'oficials de contactes* que seran els representants en les properes missions de la UE a les dues capitals. El Consell acordà també la participació de Kosovo en els programes de la UE. La qüestió més delicada i la més complexa a resoldre és el suport acordat per Belgrad als serbis del Nord de Kosovo, on són majoritaris, mantenint en aquesta regió - que escapa quasi completament al control de Pristina- les seves institucions, com ara les escoles i els tribunals.

Sèrbia desitja una ampla autonomia pels 40.000 serbis de la província de Mitrovica, però també pels 80.000 que viuen en enclavaments disseminats en el sud del territori.

Però tots aquests progressos es veuen enfosquits per la crisi econòmica que colpeja Kosovo, on la tercera part dels habitants viuen amb menys d'un dòlar per dia (Banc Mundial 2010). La corrupció que rossega la classe política kosovar és uns dels principals mals de cap que tenen a la UE i és objecte de moltes crítiques en el sí de la societat.

KOSOVO, CINQ ANYS DESPRES DE LA DECLARACIÓ D'INDEPENDÈNCIA

Valentina Berisha (membre de l'ong DEA dedicada a la educació) comenta que cinc anys després de la declaració d'independència, malgrat el progrés realitzat, el país ha de fer front a grans reptes: enfortir l'estabilitat política, enfortir la democràcia, garantir la seguretat en la lluita contra fenòmens negatius, desenvolupar polítiques integradores, fer front a la falta d'unitat nacional en l'elaboració de documents, expandir l'autoritat del govern en tot el territori i també el benestar a llarg termini dels ciutadans. En el centre d'aquests reptes es situen les relacions amb Sèrbia, que no vol reconèixer la independència de Kosovo.

ASPECTES ECONÒMICS I SOCIALS.

Kosovo té una economia jove i dinàmica, però està caracteritzada per desequilibris profunds. Un dels reptes de l'última dècada és la privatització, segons Valentina Berisha.

Kosovo importa quasi la totalitat dels bens de consum, acusant un important dèficit comercial (40,5% del PIB en 2012 i una taxa d'atur del 45% estancada des del 2009, segons el FMI). Disposa de recursos naturals- minerals i hidroelèctrics- però l'aparell de producció necessita inversions considerables. El territori queda marcat per una insuficiència de infraestructures (energia, transport), un relativament baix nivell de formació tècnica i l'emigració de les elits socials. Tot i les dificultats, la gestió de les finances públiques ha millorat.

Segons l'Agència d'Estadístiques de Kosovo, el 29,7% de la població és pobre. De la informació publicada per la Creu Roja de Pristina, unes 17.000 famílies reben assistència continua d'aliments i material higiènic. Combatre l'atur és un dels reptes més grans del país. L'atur juvenil (entre 15 i 24 anys) és de més del 60%.

La meitat de la població -1,8 milió d'habitants- té menys de 25 anys. El 50% de la població de menys de 30

anys està aturada i la situació empitjora. Cada any 30.000 joves tenen accés al mercat laboral. En els últims cinc anys 200.000 joves han entrat en el mercat laboral, mentre que 60.000 persones varen arribar a l'edat de la jubilació. L'atur juvenil és 5 vegades superior a la taxa registrada a la UE.

Són les conseqüències de la caiguda del règim comunista, del conflicte de 1999 i de la lluita per la independència: l'economia depèn de l'ajuda exterior i de les remeses enviades per la diàspora, principalment d'Alemanya i Suïssa.

El sistema educatiu ha millorat amb la incorporació de mestres, però l'escolarització es fa per torns de 3 i 4 grups per dia, per falta de infraestructures apropiades. En la actualitat, menys del 10% dels infants entre 3 i 6 anys tenen accés a l'educació preescolar i només el 70% de les noies reben educació secundària davant del 95% en el cas dels nois.

Les zones rurals són més pobres que les àrees urbanes i el sector agrícola, poc productiu, representa el 12% del PIB i ocupa aproximadament el 35 % de la població activa. A més, l'economia kosovar està molt cen-

trada en el petit comerç i les activitats de construcció, i depèn molt de l'ajuda internacional (8,6% del PIB en 2011), dels fluxos d'IDE (7,4% del PIB) i de les remeses financeres de la diàspora (12% del PIB l'any 2011). També existeixen xarxes d'economia paral·lela. Els experts calculen que l'economia de Kosovo ha de créixer un 8 per cent per tal d'absorbir la gent jove que entra en el mercat laboral, però Kosovo està en recessió, lluitant per mantenir un creixement del 3 %.

EL FUTUR DE KOSOVO

Segons la Valentina "després de cinc anys de la declaració d'independència, a nivell intern, Kosovo té reptes molt importants. El país mostra una gran maduresa per mantenir la nostra realitat, evitant qualsevol conflicte ètnic o polític intern. S'han creat institucions estatals que funcionen amb normalitat i s'intenta crear un sistema econòmic autosuficient, malgrat les enormes dificultats. A nivell internacional, Kosovo progressa tot i les obstruccions de Sèrbia i obra el camí cap a la seva acceptació com a membre de les Nacions Unides. Les últimes negociacions a Brussel·les entre

Sèrbia i Kosovo són esperançadores i permetran fusionar les institucions paral·leles sèrbies en el territori indivisible de Kosovo, i això és un gran repte aconseguit en tant poc temps.

Es temps per una doctrina de llibertat, perquè la independència sense llibertat no condueix al progrés. La nova doctrina ha de basar-se en una estratègia de desenvolupament nacional. Això significa, que Kosovo, com a país, ha de desenvolupar prioritats en concordança amb altres nacions de la Unió Europea, en la qual volem entrar. Aquesta nova doctrina requereix gent jove. Hem de justificar el compromís europeu amb Kosovo, mostrant que el país pot sobreviure econòmicament, en el marc legal, en un espai on es respecta la llei i es combat el crim organitzat. Tenim les habilitats d'una nació i la capacitat de reconèixer que les noves generacions han de construir un nou Kosovo, autosuficient. Amb la Unió Europea, hem de crear realitats econòmiques complementàries, un espai cultural, acadèmic, aliances econòmiques. No intentem canviar les nostres fronteres més enllà del enfocament occidental, dels Estats Units i de la Unió Europea sobre la regió."

en primer terme Biblioteca Nacional a Pristina

© Balkan Travellers

El dret a l'autodeterminació, el cas del poble sahrauí

Fermí Vallbé i Bach
Solidaris amb el Poble Sahrauí

1. EL MARC JURÍDIC INTERNACIONAL

Dret que s'incorpora a la Carta de les NNUU el 1951.

La inclusió d'aquest dret en la Carta, tenia la clara intenció de donar resposta a totes les situacions de colonització existents abans de la segona guerra mundial. Calia donar un marc de referència a tot el procés de descolonització derivat del nou estatus en que havien quedat els imperis després de la segona gran guerra del segle XX.

No és, però, fins el 1966 quan, també en el marc de les NNUU, es signa el Pacte dels Drets civils i polítics, que en l'article 1 declaran:

“Tots els pobles tenen dret a l'autodeterminació. En virtut d'aquest dret determinen lliurement el seu estatut polític i procuren també pel seu desenvolupament, econòmic, social i cultural.

Tots els pobles poden, per a les seves pròpies finalitats, disposar lliurement de llurs riqueses i de llurs recursos naturals sense perjudicar, però, cap de les obligacions que sorgeixen de la cooperació econòmica internacional basada en un principi de benefici recíproc, i també del dret internacional. En cap cas, un poble pot ser privat dels seus mitjans de subsistència.

Els estats, part en aquest pacte, incloent-hi aquells que tenen responsabilitat d'administrar territoris no autònoms i territoris en fideïcomís, promouran l'exercici del dret a l'autodeterminació i respectaran aquest dret d'acord amb les disposicions de la Carta de les Nacions Unides”.

Queda en l'aire, però, la definició de poble.

2. LA COLONITZACIÓ DEL

SAHARA OCCIDENTAL.

El dret a l'autodeterminació, és un Els orígens de la colonització del Sàhara Occidental els podem trobar a la conferència de Berlín del 1884, convocada per les potències europees per la repartició del continent africà. La protecció del Sàhara Occidental se li concedeix a Espanya.

En el mateix any, l'exèrcit espanyol entra en la ciutat de Dajla, Villa Cisneros pels espanyols, on comença a desenvolupar-se l'activitat comercial.

No és fins el novembre de 1912, i arran les pressions de França perquè Espanya exerceixi el control real del territori i eviti tot tipus d'atacs que pateixen les tropes franceses provinents dels territoris protegits per Espanya, quan delimiten les fronteres del Sàhara Occidental.

L'interès d'Espanya per la colònia creix amb el descobriment dels jaciments de fosfats, considerats dels més productius del món.

En el període dels anys 60, i com a conseqüència de la resolució 1514 de les NNUU, en la que es procla-

ma el dret a la independència dels països i pobles colonials, Espanya declara al Sàhara Occidental *Provincia espanyola*.

Es va constituir la Yemaa, com a òrgan de representació sahrauí que, a més, tenia representants a les Corts Espanyoles.

Tot i així, l'any 1963 el Sàhara Occidental és inclòs en la llista de les NNUU de països que han de ser descolonitzats.

Des d'aquelles tardes de denúncia al Merit, moltes coses han canviat a Egipte, i una de ben important és que el silenci s'ha trencat. Recordo les últimes paraules de Hashem en la meua última visita al Caire: “costarà temps i víctimes, però en aquest Egipte ja no hi ha marxa enrere”.

3. LA DESCOLONITZACIÓ I EL DRET A L'AUTODETERMINACIÓ.

El fet que Espanya hagués declarat província espanyola el Sàhara Occidental no anul·la, segons la comunitat internacional, que sigui considerada una colònia. En conseqüència, l'any 1965 les NNUU

Visita del General Franco

reafirmen la independència dels sahrauís i demana a Espanya que posi fi a la seva ocupació.

El Marroc també reclamava la descolonització, però amb la intenció d'annexionar-se el territori.

Els sahrauís, per la seva banda, a través del líder Brahim Bassiri, impulsen un moviment nacionalista amb el nom de Moviment d'Alliberament de Saguia el Hamra i Rio de Oro.

Aquest moviment va tenir un gran recolzament popular, fins el punt que va organitzar una gran manifestació el 17 de juny de 1970 a la ciutat de El Aaiun, o hi va haver un gran nombre de morts. Després d'aquesta manifestació l'exèrcit espanyol va detenir Brahim Bassiri i mai més es va saber res d'ell.

El procés d'organització del poble sahrauí es va consolidant fins a constituir el Front Popular d'Alliberament de Saguia el Hamra i Rio de Oro (POLISARIO) el 10 de maig de 1973.

El govern espanyol va intentar organitzar un partit polític, el PUNS (Partido de Union Nacional Sahrauí),

perquè es convertís en el representant dels sahrauís, tot i que a Espanya els partits estaven prohibits. El PUNS mai va ser una organització representativa dels sahrauís.

4. L'AGRESSIÓ MAURITANO-MARROQUÍ: LA MARXA VERDA

La pressió de la població sahrauí vers la metròpoli per la descolonització anava creixent. En la península el dictador Franco estava en un estat de salut molt greu, camí de la seva mort. Un moment, doncs, d'inestabilitat a Espanya.

Es constitueix l'ELPS (Exèrcit d'Alliberament del Poble Sahrauí), el qual inicia una sèrie d'atacs a l'exèrcit espanyol.

Davant l'augment de la tensió interna dins la colònia, el General en cap del Sàhara arriba a uns acords el 22 d'octubre de 1975 amb el POLISARIO on s'estableixen els traspasos de poder del govern espanyol vers a aquesta organització política sahrauí. Aquesta acords mai es varen respectar, atès que el 31 d'octubre el Rei del Marroc dona

l'ordre d'iniciar una ocupació civil del Marroc al Sàhara Occidental, l'anomenada Marxa Verda.

L'exèrcit espanyol que havia d'aturar aquesta invasió es fa enrere per ordres de Madrid i abandona el territori.

El 14 de novembre de 1975, tot i que uns dies abans en Joan Carles I hagués declarat que Espanya compliria amb els seus deures de protegir el territori del Sàhara Occidental, el govern espanyol signa un acord amb els governs de Marroc i Mauritània (acord Tripartit), segons el qual Espanya cedeix l'administració del territori als països veïns (Marroc i Mauritània)

5. LA GUERRA D'ALLIBERAMENT I EL PLA DE PAU

Com a conseqüència de la situació creada a partir de la Marxa Verda i de la signatura dels acords tripartits de Madrid, els sahrauís proclamen la República Àrab Sahrauí (RASD) el 27 de febrer de 1976 i s'instal·len a la zona algeriana de Tinduf .

S'obre un llarg procés de guerra de guerrilles i de batalles en el camp diplomàtic internacional, amb reconeixement de la RASD per diferents països i diverses resolucions de les NNUU, que fan que el 6 de setembre de 1991 es proclami un Alto el Foc .

Aquest període de guerra no declarat i davant de la impossibilitat de tenir un guanyador clar, l'any 1980 les NNUU sol·liciten emprendre negociacions directes entre el POLISARIO i el govern del Marroc. Per aquest motiu es proclama un l'Alto el foc, per tal d'elaborar un Pla de Pau. I també es constitueix una missió (MINURSO), amb l'objectiu de preparar un Referèndum per l'autodeterminació del Sàhara Occidental.

Des del 1981 fins l'actualitat, les propostes d'aquesta comissió han estat diverses, així com diversos han estat també els representants del Secretari General que han intervin-

gut. Tots ells, però, han obtingut uns resultats magres si ho avaluem per la concreció dels seus objectius.

6. EL CONFLICTE ES TRASLLADA A L'INTERIOR DE LES ZONES OCUPADES.

Des de el mateix moment de l'inici de la Marxa Verda una part del poble sahrauí es refugia a l'interior del desert del Sàhara i lliura la seva batalla pel referèndum amb l'estructura de la RASD i del POLISARIO, com a òrgan polític. Tot i així, una part important de la població roman a les ciutats ocupades.

La repressió del govern del Marroc contra la població sahrauí que defensa la independència del Sàhara és de dimensions considerables. La política del Marroc es basa en l'eradicació de tot element que pugui representar la sahrauitat del territori.

La censura és considerable, fins el punt de que no es coneixia la quantitat de sahrauís empresonats, molts d'ells condemnats a llargues penes de presó i, fins i tot, a la pena de mort.

Però les males condicions de vida són un cultiu, perquè les noves generacions assumeixin la necessitat de la independència i la realització del Referèndum.

Tant és així que el novembre de 2010 es constitueix un campament sahrauí "Gdeim Iziq" a les afores de El Aaiun cridant a la independència i a la necessitat de millores socials, econòmiques i polítiques. També aquest campament és destruït per la policia, que també destrueix els bens de les famílies sahrauís.

7. EL POBLE SAHRAUÍ NO OBLIDA EL SEU DRET A L'AUTODETERMINACIÓ.

Des dels anys 60 el poble sahrauí manifesta la consciència de ser una nació. Entesa aquesta nació en el marc jurídic internacional d'organització territorial i de pobles.

Han passat molts anys i la seva lluita continua tant vigent com el primer dia. Per ells el temps té un altra dimensió. L'esperança no l'han perdut.

Sobre el caso Snowden: Todos somos sospechosos

Algunos años atrás, luego de los atentados contra las torres del Centro Mundial de Comercio en Nueva York en el año 2001, el gobierno estadounidense lanzó el Acta Patriótica como inicio de lo que en ese momento la administración Bush llamó “guerra total contra el terrorismo”.

“Así se pusieron en marcha: 1) las llamadas guerras preventivas, y 2) el control -por cierto anticonstitucional- de su propia población.

En nombre de la “defensa de la patria” se pisoteó la soberanía de todos los países del mundo, pasando por encima de la Organización de Naciones Unidas, comenzándose una serie de invasiones a países supuestamente “focos de terroristas” (en realidad: grandes reservas de petróleo, de gas, de agua dulce o de campos de amapola, con la que se elabora la heroína -de la que la DEA es el principal cartel traficante-). Y en lo interno, siempre con esa arrogante política de corte fascista, se conculcaron derechos históricos de la población estadounidense, haciendo de cada ciudadano un posible objeto de espionaje sujeto eternamente a control.

En esa lógica, convirtiendo a la humanidad completa en “sospechosa”, se desarrolló la iniciativa TIA: Total Information Awareness, en inglés (traducida como “Conocimiento total de la información”), también conocida como Terrorism Information Awareness (Conocimiento de la información sobre el terrorismo Al hacerse público el proyecto, muchas organizaciones de derechos humanos y defensa del ciudadano alzaron la voz, protestando ante esa grosera intromisión del Estado en la privacidad de cada estadounidense. Ello trajo como consecuencia que el Congreso se viera forzado a detener el programa, dejándolo de financiar. Pero poco tiempo más tarde, hacia el 2006, diversas filtraciones a la prensa informaron que el software desarrollado se había desplazado a otras agencias de espionaje, en particular la Agencia de Seguridad Nacional (NSA Unos años atrás, no muchos, todo esto parecía una loca idea de ciencia-ficción, propia de un drama orwelliano; hoy día ese panóptico universal es una realidad: sistemas de control absoluto de la población planetaria. Ese control, debe aclararse, tiene dos vías: por un lado, las empresas disponen de toda la información necesaria para afinar sus estrategias de mercadeo (¿qué le gusta a cada persona?, ¿qué necesita?, ¿cuáles son sus debilidades?, ¿qué compra habitualmente?, ¿qué ofrecerle?). Por otro lado, las agencias gubernamentales de espionaje pueden examinar todos los datos de la vida de cada ciudadano, estableciendo el grado de “peligrosidad” que representa para el sistema.

En otras palabras: estamos ante el fin de la vida privada de la humanidad, ante un dios omnipotente que -sin ningún lugar a dudas- lo sabrá todo. A partir de este super cerebro omniabarcativo, todos pasamos a ser un número más de una lista; nuestras vidas quedan en sus manos.”

“Lo que acaba de revelar el técnico Edward Snowden (¿ataque de conciencia y remordimiento personal?, ¿jugada preparada con agenda oculta?, ¿distractor?) es parte de un largo proceso de control que el gobierno de Washington viene realizando. El proyecto TIA, amparado en el Acta Patriótica que aprobaron los republicanos luego de los atentados del 11 de septiembre, no prosperó tal como fue concebido en su momento; pero los mecanismos de control sí. No importa con qué nombre actúan; lo importante es que actúan. El ciberespionaje es un hecho.”

“PRISM: una herencia de TIA”

“Las explosivas declaraciones que hiciera recientemente Snowden permiten ver que los programas diseñados hace una década atrás en la administración Bush, hoy día son una realidad, Todos, absolutamente todos estamos controlados, vigilados, espionados.”

“¿Qué hacer ante todo esto? Escondarse no, porque no es posible. Podría parecer absurdo querer enfrentarse a tanto poder. Indudablemente las condiciones en que quedamos los mortales de a pie ante esta nueva deidad no son muy alentadoras: el super poder todo lo ve, todo lo oye, todo lo sabe. Por tanto, siempre se nos adelantará. ¿Resignarse entonces?”

“La historia no ha terminado, aunque cada vez más se escriba con las directivas del ganador. El nuevo dios que se está pergeñando, en definitiva es un dios humano; y como tal, falible. Aunque lo sepa todo, también tiene puntos débiles: los hackers por ejemplo..... la reacción de los seres humanos siempre está ahí presente, lista para saltar, para movilizarse. ¡Eso es la esperanza! La idea que la utopía sigue siendo posible. Hoy día padecemos una gran parálisis en estos temas de rebelarse. Los actuales mecanismos de hiper control nos la refuerzan; pero en tal caso es oportuno recordar las palabras de la dirigente boliviana Domitila Barrios de Chungara: “Nuestro enemigo principal no es el imperialismo, ni la burguesía ni la burocracia. Nuestro enemigo principal es el miedo, y lo llevamos adentro”.”

Marcelo Colussi

Publicado originalmente por Reader Supported News (<http://readersupportednews.org/opinion2/277-75/18387-it-was-the-right-thing-to-do>)

Traducción: Jorge Anaya.

Amb l'activisme a les venes

entrevista a l'Arcadi Oliveres
per Josep Ramon Giménez

L'Arcadi té un llarg historial de compromís i activisme social i polític. S'estrena l'any 1966, sota el franquisme, entrant en el Sindicat Democràtic d'Estudiants, és a la Caputxinada, el processen els del TOP (Tribunal d'Ordre Públic), entra a Pax Christi d'on va ser co-president de 1974 a 1990. De la transició política en endavant destaquem que va ser detingut per participar a la Marxa de la Llibertat, que entra al 81 a Justícia i Pau i l'acaba presidint, que participa en mitja dotzena de campanyes -des de la del 0,7% a la que s'oposa a entrar a l'OTAN- que assisteix a vuit Fòrums socials, que és amb els indignats,... I que es guanya les mongetes a la càtedra d'Economia Aplicada de la UAB. Ah! i ara s'ha embarcat amb la Teresa Forcades en el Procés Constituent.

- *Amb tantes coses que fas i ficat en tantes entitats,... què tens, addicció, hiperactivitat, devoció, vocació... ?*

- No, no, el que tinc són anys. Això és el que tinc...

- *Des del Sindicat Democràtic d'Estudiants a la Marxa de la Llibertat, deu anys molt moguts, no?*

- Home, eren moments transcendents, en plena dictadura -excepte la Marxa de la Llibertat al 76- i eren les ànsies de llibertat, que, sobretot, a l'ambient universitari es vivia, dife-

rents que en el moviment obrer, però era el moment d'arreglar les injustícies de la dictadura, com ara a la universitat, organitzant-se contra el Sindicato de Estudiantes Universitarios de la dictadura que manegava el Rodolfo Martín Villa i companyia. Per cert, que sobre el Martín Villa tinc una anècdota que ha sortit a algun llibre: jo estava implicat en aquell moment en l'Associació de Veïns de l'Esquerra de l'Eixample, on vivia, i el Martín Villa, quan era al govern de Madrid, ens la va prohibir perquè es deia "de l'Esquerra ". Li vam

dir, "home, és que és a l'esquerra de l'Eixample, com ho va dissenyar en Cerdà". I va dir que sí, que sí, però que si li canviàvem el nom ens l'aprovaria.

- *I en democràcia apareixes implicat en més de 18 entitats i campanyes, a més de 8 fòrums socials. És un no parar.*

-Bé, ja veiem com van les coses en aquesta democràcia imperfecta. Les injustícies, les desigualtats,... Hi ha molta feina per fer i no podem baixar la guàrdia davant els abusos del poder polític i econòmic.

- Potser era més fàcil lluitar contra la dictadura.

- No creguis, perquè jo sóc poruc, em fa por rebre de la policia. A les manifestacions de la transició jo era dels que quan veia a la policia perseguir-nos, tractava de passar desapercibut entre els vianants...

- Vull dir en el sentit de tenir més clar contra què i qui s'havia de lluitar.

- Ah! sí, en aquest sentit sí, perquè "contra Franco vivíamos mejor". Contra la dictadura tot estava més clar, hi havia molt més consens. En democràcia la cosa és més difícil, perquè hi ha més matisos. Tot i que moltes de les coses i dels subjectes contra els que s'ha de lluitar, molts ens ho posen molt fàcil.

- I com a president de Justícia i Pau, una entitat cristiana lligada a l'Església, no et posen traves des de la jerarquia?

- Doncs realment no tinc problemes. Bé, sí, una vegada, però quan era president de Justícia i Pau a nivell estatal. L'any 2.001, amb motiu d'una campanya de diverses entitats contra el deute, vam convocar una consulta popular a cada col·legi electoral, no dintre, perquè estava prohibit, però sí fora, on teníem una tauleta per demanar a la gent que anava a votar que diguessin si s'havia d'abolir o no el deute al Tercer Món, i Justícia i Pau estava ficada en aquest referèndum estatal. Lògicament, a la Junta Electoral Central els semblava que això atemptava contra la democràcia i ens ho van prohibir. Aleshores, em va telefonar el que era secretari de la Conferència Episcopal Espanyola, Juan José Asenjo, ara arquebisbe de Sevilla, i em va preguntar si jo era el president estatal. Li vaig dir que sí i em va advertir que aquell era un acte que la Junta Electoral havia prohibit. "Le ruego que retire las mesas", em va dir. I li vaig contestar, "si es tractés d'un referèndum contra l'avortament, entenc que vostès em diguessin alguna cosa, però com que el referèndum és contra el deute extern i això està beneït per l'Església, no ho faré. Li asseguro que no hi haurà cap col·legi on el deixi de fer. Avui és divendres, això es farà el diumenge i el dilluns si em vol desti-

tuir, em destitueix. Però jo ho tiraré endavant" I així va ser, després em van destituir. L'única petita fricció que he tingut en tants anys.

- La Teresa Forcades i tu, dues persones que en podríem dir militants en el cristianisme us heu embarcat en el Procés Constituent?

- Jo diria que tenim, si no l'obligació, al menys la responsabilitat. Perquè en general, tots dos anem bastant a fer xerrades arreu i, en acabar, sempre ve algú que et diu que li sembla bé el que dius, però qui posa fil a l'agulla? "Perquè, és clar, tu dius això, te'n vas a casa teva i aquí tot segueix igual" I aquest fil a l'agulla vam entendre que era la necessitat de donar una dimensió política a aquestes reivindicacions. Quina dimensió política li podríem donar? A veure, de partit, no. Ella no és de partit i jo mai a la vida he militat en cap partit polític. Per tant, semblava que s'havia de donar resposta des dels partits. Però ens semblava que donar resposta des d'una mena de coalició electoral, si es pot dir així, d'aquí a un temps, podia ser una iniciativa unificadora. I em vaig convèncer quan, arran les eleccions al parlament de Catalunya, alguns partits, com ara els CUP o els d'Iniciativa em deien que els donés suport. Jo sempre els deia el mateix, "el dia que aneu junts ho faré" Perquè a mi em sembla absurd que organitzacions polítiques que poden tenir les seves petites diferències, però el discurs central força coincident, per petites picabaralles vagin separats i facilitin que la dreta, que vigila de no perdre la cartera, acabi anant junta i ens faci la pasqua a tots. Doncs aquesta idea és la que donant-hi voltes amb la Teresa ens va convèncer de, no pas per ara, sinó per les eleccions del 2016, si no s'avancen, intentariem de generar una mena de candidatura unitària que hi haguessin indignats,

plataformes socials, i els partits polítics que tinguessin la generositat d'eliminar per una vegada les petites diferències.

- Què és el pitjor del sistema en que vivim?

- Matar la gent de fam, sens dubte. Dins de l'ONU he vist publicades estadístiques que parlen de 40.000 morts de gana i altres que parlen de 100.000. Però en fi, siguin 40 o 100, un Planeta que té recursos suficients per alimentar la gent i que té sistemes de transport, sistemes d'alerta, que té unes produccions excendentàries i que es mori de fam la gent, per mi això és la mostra més flagrant de que el capitalisme és un sistema que s'ha d'abolir immediatament.

- I a Espanya, alguna cosa vam fer malament al 78, quan es va aprovar la Constitució?

- Clar, primer, que va ser una Constitució imposada. Ara s'ha sabut que el gran tema de la unitat d'Espanya va ser imposat per un militar que va dir que si no ens agradava que ens hi poséssim fulles. Evidentment en aquell temps no ens ho van dir i com que sortíem d'una dictadura i teníem ganes de viure una cosa diferent, doncs ens vàrem conformar. Però ara, 30 anys després ens adonem del fracàs. Però, uns altres diuen que és una institució màxima intocable, quan en el moment que volen la toquen, com va passar al mes de novembre de 2.011, penso que va ser, la van tocar per pagar el deute bancari. Quan tu dius una cosa independentista et diuen que la Constitució és sagrada i el dia que s'han de salvar els bancs toquen el que volen. És una burla total.

- Tu creus que, en accedir a la democràcia, els polítics tenien una autèntica vocació de fer política per servir a la ciutadania?

- Jo crec que sí. I sobretot en l'àmbit de les eleccions municipals. Conec

molta gent amb la que havia treballat abans de la democràcia i estaven preocupats per la vida del seu poble, del seu veïnat, i que després van acabar d'alcaldes o de regidors perquè s'ho creien de debó. Probablement hi havia més d'aquests abans que no pas ara, que s'ha professionalitzat tot molt, tot i que n'hi ha alguns que són polítics de bona fe i s'ho creuen

- I potser alguns, en perpetuar-se al seient, a l'escó, han perdut la seva vocació inicial i ara el que els preocupa és conservar el seu estatus i mantenir-se en el poder.

- Això s'ha donat bastant. Molts han perdut aquesta vocació d'estar al servei global i es volen mantenir per damunt de tot. Vaig a dir una cosa que pot sorprendre, i és que jo impediria que els partits tinguessin les seves agrupacions de joves. Jo penso que no és bo, perquè tu entres al partit, comences a rodar, i a partir d'aquí, què passa? que per tu el que és fonamental és la cadira, sigui al partit, a l'escó, a l'ajuntament, sigui on sigui, i perds de vista la teva funció. Per això jo recomanaria que els partits no tinguessin les seves joventuts.

- Als 80 i als 90, es va produir un desencís envers els polítics i, a partir d'aquí, els partits apripen les seves bases i es converteixen en un equip de quadres i poc més.

- Sí, el cap d'organització del partit té la paella pel mànec i, a partir d'aquí, llistes tancades, el que forma part de la llista és perquè és molt obedient... i anem cap al desastre total. Per això s'han de buscar altres formes participatives, com ara els fòrums socials o el que ara es diuen,

que a mi no m'agrada gens, les mareas: pisos, salut, descolonització, transgènics...

- Per què surt la gent el 15-M?

- Bé, jo penso que surt amb retard, perquè la resposta del 15-M és conseqüència de la crisi. La crisi comença al setembre del 2008 i el 15-M al maig del 2011, lo qual vol dir tres anys de retard de la reacció. És un procés de valoració lenta, però que fa que el 15-M es fes una manifestació potent de 40-50.000 persones queixant-se, i el dia abans, el 14, hi va haver una altra manifestació dels sindicats d'unes 30-40.000 persones protestant també per la mateixa situació. És un moment en que l'ambient es caldeja, i aleshores, gent més aviat d'origens ben diversos, de fora de l'opció sindical, gent que venia de Democràcia Real Ja, de la Plataforma d'Afectats per la Hipoteca, de la lluita contra la Llei Sinde... i es van col·locar a les acampades fent pedagogia política, ensenyant a la gent com anaven realment les coses.

- Les xarxes socials juguen un paper important en la mobilització, no?

- No sóc aficionat a les xarxes socials, potser perquè he arribat tard i sóc poc

hàbil en les noves tecnologies. Però, a més, tinc, i suposo que això em ve del franquisme, a que tot el que pengi al Facebook o al Twitter, el Big Brother que hi per allà m'està espiant

- I tot i que el 15 de Maig el moviment ocupa les places, mig any després els ciutadans de l'Estat voten el PP.

- Passa que molts dels que van anar a votar no es mobilitzaven a les places, ni sintonitzaven amb el 15-M i estaven més influenciats per les bestieses de Tele 5, per la informació dels grans diaris,... La gent va prendre la seva decisió d'acord amb això. Però treballarem força perquè els propers resultats siguin més satisfactoris. Ara, tu parles del Novembre del 2011 a Madrid, però després va passar també aquí a la Generalitat, que hem tornat a votar, després de les grans retallades, un altre cop a Convergència, encara que fos amb menys vots.

- Potser també va influir que des del 15-M sortien alguns missatges que arribaven a qüestionar la democràcia i això potser va contribuir en l'absentisme electoral.

- Aquesta actitud de no votar, com que abans no ho podíem fer, jo ara no me'n salto ni una, d'eleccions. Si algú em diu de no anar a votar, li dic, "però què fas! sigues partícep". Estic d'acord amb això de que se'n va desincentivar molts. I després una altra cosa que tampoc estava bé, i és que diguessin que tots els polítics són iguals.

- Un parell de setmanes després del 15-M es buiden les places i es trasllada el moviment a on?

-No, però triguen més de 15 dies. Més aviat dos mesos i mig o tres. Ara, on es traslladen? doncs als barris, a les lluites sectorials. Jo encara he tingut

ocasió d'anar al Poble Sec, al Poble Nou, al Guinardó i veure gent en nombre de 80, 100 o 150 persones que se segueixen veient en nom del 15-M.

- Creus que haurien de conviure la democràcia representativa i la democràcia participativa?

- Clar, és imprescindible que les dues convisquin, si no, no farem res!

- Però han de tenir cos les dues.

- Sí, sí... Home, la democràcia participativa té un cos molt limitat, però és que la representativa és gairebé de poca vergonya. Aquesta democràcia s'ha anat podrint de mica en mica, ha caigut en un bipartidisme terrible i hi ha hagut poques aportacions socials.

- I quins podrien ser els horitzons socials i polítics d'aquests moviments?

- No sóc polític i no tinc idea del que pot passar. Però m'atreiria a dir que aquests moviments, tal com han sigut són un mèrit bo per la democràcia. Ara, quin camí han d'agafar? Això ja l'agafaran ells mateixos. Però hi ha hagut algunes vegades que han pres bones sortides, com ara la famosa Iniciativa Legislativa Popular (ILP), sigui sobre els transgènics, sobre els pisos o sobre la Renda Mínima d'Inserció.

- Creus que hi ha força per provocar un canvi de sistema?

- S'hauria de produir. Com es produ-

irà? No ho sé. Però tampoc no hem preocupat massa, perquè estic convençut que mai hem tingut sistemes per substituir els anteriors. Les coses s'han precipitat quan menys ens pensàvem. Recordo, quan era jove, que hi havia els "kremlinòlogos", els especialistes en el Krèmlin. Ningú d'ells sabia res una setmana abans que es precipités l'esfondrament de la URSS

- I des del punt de vista de l'economia, els models socio-econòmics anticapitalistes, cap a on penses que van?

- Mira, això és una cosa que jo he anat veient a mesura que participava en els fòrums socials mundials. Allà he palpat que hi ha gent que comença a estudiar models econòmics i polítics alternatius. Potser es visualitzen, sobretot, en grans sectors. Que hem de fer agricultura? doncs fem una agricultura ecològica, tornada als boscos, tornada al camp, antitransgènics, accés a l'aigua... Segon aspecte, la indústria: control de les transnacionals, transferències de tecnologia,... Finances: reforma de la banca, de l'especulació,... És a dir, jo veig que en cada un d'aquests temes, individualment considerats, la gent ha començat a trobar-hi solucions. Caldria anar-los aplicant i de mica en mica que sortís un nou sistema, sense que, de primeres, ens n'adonèssim. Potenciar les banques ètiques, el cooperativisme, molt bàsic,... En definitiva, una economia al

servei de les persones.

- En el procés constituent en el que estàs ficat sereu més sensibles al que demani el carrer, a la democràcia participativa?

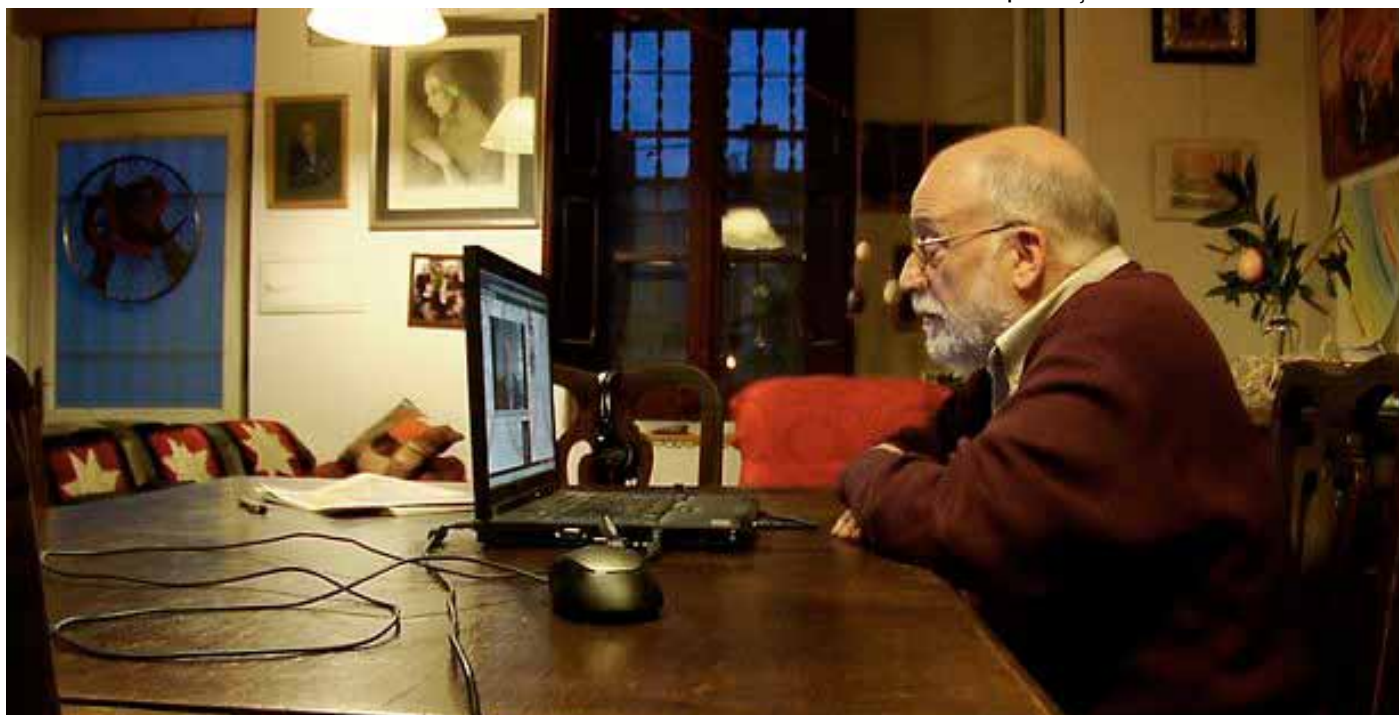
- Hem començat amb una proposta d'un caire molt polític per arribar a una unitat d'acció de les esquerres. Si es conforma li haurem de donar contingut tant en l'àmbit de reformes econòmiques com de reformes polítiques. Intueixo, i jo estic al darrera, que canvis d'aquest estil s'han de donar, perquè, a més, hem de recollir les propostes de les plataformes locals que es van creant. Però encara no hem elaborat cap document respecte als punts d'un decàleg, hem d'anar a poc a poc, tot i ser conscients que ens passaran per davant eleccions europees, municipals... ens ho hem plantejat a quatre anys.

- Espereu entrar amb força a l'escenari polític.

- Cal veure com se supera la manca de pràctica democràtica de dir, "si estem d'acord, per què no anem junts?" Encara queda molta recança dins de la vella esquerra on diuen, "- tu per què vas dir A? - i tu per què vas dir A-1? - doncs ara ja no podem anar junts" Són temes que s'hauran de superar.

- I no perdre l'esperança..

- Aquesta no s'ha de perdre mai. És més, estem obligats a no perdre mai l'esperança.

El fraude fiscal, un mal endémico

Miguel Ángel Mayo

coordinador de Gestha Catalunya (sindicats de tècnics d'Hisenda)

En plena crisis financiera internacional, con problemas endémicos por parte de la mayoría de los países para controlar su déficit público y bajo la amenaza constante de recortes presupuestarios en prestaciones sociales básicas —educación, sanidad, desempleo, pensiones...—, la sociedad en su conjunto demanda una acción contundente y eficaz de los gobiernos frente a una de las mayores lacras de la economía: **el fraude fiscal y la evasión de capitales hacia paraísos fiscales.**

Pero, ¿qué es el Fraude Fiscal? ¿la factura del fontanero con/sin Iva? ¿los cerca de 15 millones de euros que Messi deberá pagar para regularizar su situación tributaria? ¿o la posibilidad de establecer tu residencia en un paraíso fiscal para no tributar en tu país de origen?

El Fraude Fiscal es simplemente dejar de ingresar a la Hacienda Pública, pero nunca una definición tan simple tuvo efectos tan demoledores. Supone, por una parte, una disminución de ingresos al Estado, los cuales nos permitirían abordar esos servicios públicos indispensables en los que tanto se está recortando en estos momentos, y por otra, se puede llegar a legitimar la conducta defraudatoria, con lo cual, el consecuente reconocimiento y la

impunidad del fraude fiscal puede suponer que la gente diga “todos defraudan, luego yo, si puedo, defraudo”.

Es importante delimitar si estamos o no hablando de cifras elevadas. Los diferentes estudios elaborados sobre la materia coinciden en estimar una cifra de fraude en torno al 23% del PIB, ello supone que cerca de 89.000 millones de euros dejan de ingresarse anualmente, o dicho de otra manera, **uno de cada cuatro euros escapan al control fiscal.**

Más preocupante, si cabe, es que nuestras cifras de fraude se sitúan 10 puntos por encima de la media de nuestros países vecinos de la Unión Europea. Y hablamos de la media, no de aquellos países con una mayor conciencia fiscal, cuyas cifras de fraude están alrededor del 4% —como podrían ser Suecia o Dinamarca—. Tendríamos que hacernos la reflexión de que, únicamente rebajando nuestro fraude en estos 10 puntos que nos diferencian de la media de los países de nuestro entorno, ingresaríamos anualmente cerca de 38.000 millones de €, 30 veces más que lo recaudado mediante la última e insolidaria Amnistía Fiscal.

Pero hemos de ahondar aún más en el problema del fraude, preguntarnos quien defrauda estas enormes cantidades, así como cuales son los me-

canismos para eludir al fisco. Si no preguntamos quien defrauda, nos encontramos en primer lugar con la afirmación negativa: quien realmente no defrauda al fisco es la clase asalariada. Actualmente las arcas del Estado se nutren básicamente de dos impuestos, y ambos recaen directamente en la clase asalariada. Por una parte, el Impuesto sobre la Renta de las Personas Físicas supuso en el último ejercicio liquidado un 44% de los ingresos por impuestos, siendo las rentas del trabajo quienes aportaron el 83,70 % de la recaudación. Y por otra, el Impuesto sobre el Valor Añadido, un impuesto totalmente regresivo que no discrimina en su tributación la capacidad económica del obligado a su pago, aportando un 32 % del importe de la recaudación por impuestos de nuestro país.

En el otro vértice de la justicia impositiva estarían los que sí defraudan al Estado, y en este punto las estimaciones señalan **que más del 72% del fraude lo cometen actualmente los grandes patrimonios y las grandes empresas.** Operadores económicos que contribuyen de una forma doblemente dañina en el conjunto de la sociedad. En primer lugar, porque están dejando de tributar por sus beneficios reales, y en segundo, y no menos importante, por

la enorme cantidad de liquidez que est3n restando a la econom3a.

Efectivamente, las enormes cantidades defraudadas se detraen de la liquidez global de la econom3a, traslad3ndolas a territorios que escapan del control tributario y financiero. Son los tristemente conocidos **para3sos fiscales**.

Actualmente, estos territorios de hecho han contribuido, con su singular aportaci3n, a la pesadilla financiera que vivimos. Su insolidaridad logra que la disminuci3n de los ingresos impositivos de los Estados, tan necesarios en el contexto actual, hagan peligrar en toda su extensi3n, no s3lo el estado del bienestar, sino el sostenimiento de sus prestaciones sociales b3sicas.

En el mundo hay unos sesenta centros financieros internacionales, que dan cabida a m3s de dos millones de empresas, adem3s de miles de bancos, fondos y aseguradoras.

Un ejemplo significativo, sin entrar en las sofisticadas y modernas normativas fiscales de determinados pa3ses como Belize, Panam3, Luxemburgo... 3nicamente nombrar la Isla de Sark, que en el a3o 2005 ten3a una poblaci3n de 575 habitantes, mientras que pose3a domiciliadas m3s de 15.000 empresas. Y uno s3lo de sus residentes era director financiero (figura similar a la de administrador de la sociedad en nuestra normativa estatal) de m3s de 2.400 empresas.

En consideraci3n a las estimaciones m3s fiables respecto al enorme volumen de liquidez gestionada por los para3sos fiscales, hemos de referirnos al estudio publicado por Tax Justice Network, que nos indica una cantidad en torno a los 21 billones de d3lares como estimaci3n de la riqueza oculta en estos territorios. Esta cantidad viene a representar la suma de los PIB de Estados Unidos y Jap3n juntos, o, en nuestro caso, 15 veces el PIB de Espa3a. Seg3n la estimaci3n derivada de la investigaci3n realizada por Tax Justice Network, los para3sos fiscales albergan un tesoro de 550.000 millones de euros procedentes de nuestro pa3s.

El mismo estudio ofrece datos respecto a la brecha entre los que m3s tienen y el resto. As3 es como se repartir3an, seg3n la investigaci3n, los 55 billones de d3lares que existen en forma de activos financieros netos a escala global: unas 90.000 personas, es decir, el 0,001% de la poblaci3n, poseer3an el

30%; algo m3s de 9 millones de personas, el 0,14% de la poblaci3n, controlar3an el 81,3%; por 3ltimo, el 99,86% restante de la poblaci3n se repartir3a el 18,7% de esos 55 billones. As3 pues, si incorporamos al an3lisis los fondos escondidos en para3sos fiscales, es posible que los niveles de desigualdad existentes sean mucho peores de lo que nos hab3an contado.

Sin lugar a dudas, **los para3sos fiscales son el aut3ntico agujero negro de la econom3a mundial**, distorsionan los flujos financieros, acrecientan las desigualdades sociales y representan un peligro constante para la econom3a real.

¿Es el problema realmente grave? Si a estas alturas del art3culo no han visto la magnitud del problema, s3lo puede ser que no se han le3do el art3culo con precisi3n.

Hemos, pues, de fijarnos un objetivo com3n en la lucha contra el fraude fiscal y el desv3o de capitales hacia para3sos fiscales, y este objetivo, sin duda, precisa del compromiso de las Administraciones P3blicas responsables de la gesti3n y de toda la sociedad, Gobierno, Parlamento, Partidos, Agentes Sociales y Ciudadanos.

Es por ello, que en estos momentos de crisis econ3mica, con un d3ficit en el a3o 2012 de un 10,6% del PIB y que amenaza con mantenerse en niveles elevados en los pr3ximos a3os, es cuando se presenta una oportunidad excepcional y a la vez necesaria para afrontar, en positivo, una lucha eficaz contra la prevenci3n, detecci3n y sanci3n del Fraude Fiscal.

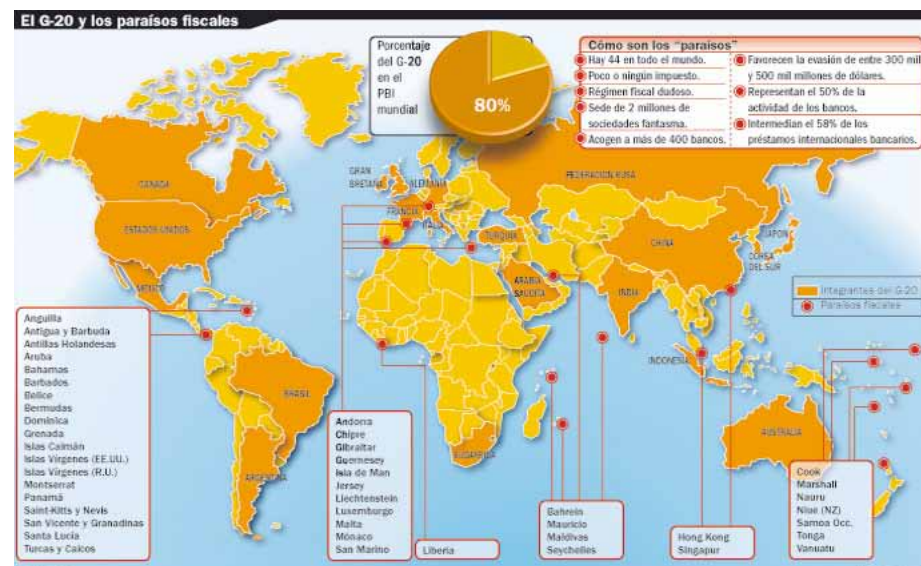
Nuestra clase pol3tica deber3 afrontar el reto de tomar decisiones trascen-

dentes en estos momentos de dificultad y apostar valientemente por un modelo fiscal que garantice un desarrollo social y econ3mico sostenible.

En estos momentos es palpable la necesidad de una reactivaci3n de la actividad econ3mica, y ello no va a ser posible si existe una conciencia insolidaria por parte de la sociedad en su conjunto en el pago de sus impuestos, generada en su mayor parte por los numerosos casos de fraude, corrupci3n y mala gesti3n p3blica. No pueden ser los m3s modestos, y actualmente sobre los que est3 recayendo la verdadera carga impositiva de nuestro pa3s, los que deban de liderar una conciencia solidaria y altruista en el pago de impuestos. Debe ser el Estado el que garantice la igualdad y justicia tributaria recogida en el art. 31 de nuestra Constituci3n en el pago de los impuestos. Y, con esas premisas, ser3n los ciudadanos en conjunto los primeros que aprecien la necesidad y oportunidad de contribuir a la financiaci3n de unos servicios p3blicos necesarios y beneficiosos para todos, donde en ning3n momento defraude el que pueda, sino que rija el principio de contribuir para generar riqueza. La soluci3n no pasar3 pues en subir impuestos a los de siempre, ni aplicar recortes en el mismo sentido, la soluci3n estar3 en establecer un sistema tributario sin fisuras unido a una buena gesti3n de lo p3blico.

Concluimos, recortes s3, pero recortes al fraude fiscal y el desv3o de capitales a para3sos fiscales.

Y es que *“agradar cuando se recaudan impuestos y ser sabio cuando se ama, son virtudes que no han sido concedidas a los hombres”*. (Edmund Burke).

Cinema: A la caça dels corruptes

Muriel Giménez
Periodista

Segons el Banc Mundial, anualment es paguen més d'un bilió de dòlars en suborns arreu del món. Cada vegada, per sort, surten a la llum més casos de corrupció, però molts segurament queden encara soterrats i teixint aquesta tela d'aranya invisible que mou tants i tants diners i empobreix mica en mica el món. La corrupció col·labora a què mentre uns agonitzen amb la glucosa sota mínims, els altres viuen autèntiques bacanals de pastissos, de manera que els sistemes de control públic han de trobar mecanismes per controlar aquests casos de corrupció. En la majoria de països, no en tots, ho fa un sistema judicial i policial ordinari que lluita contra el frau i la corrupció. Però és suficient?

s'ha projectat en petits festivals i actualment només es pot veure al festival de cinema online Filmin, que anualment recull la millor producció cinematogràfica del món i algunes de les joies cinematogràfiques del moment que sense aquesta plataforma no arribarien a tot arreu.

La pel·lícula explica l'existència de la "Xarxa", un organisme internacional creat per la magistrada franco-noruega Eva Joly l'any 2005, que està format per una vintena d'investigadors, la majoria d'ells, fiscals procedents de diversos punts del món que reben el nom de "doers" i que donen cobertura als casos més grans i complicats de corrupció política i empresarial del món. És a dir, són personatges professionals i audaçs, persones especials dins del món del dret, que es dediquen a "caçar" als més corruptes del planeta. La majoria de casos que tracten són a escala internacional i les mesures i les solucions es cerquen també a nivell internacional. Per aquest motiu, aquests investigadors es reuneixen dos cops l'any, per donar-se suport mutu i intercanviar experiències i idees sobre els seus respectius casos i d'aquesta manera fer més força i pressió.

El film, de vegades amb un estil visual més proper a la ficció cinematogràfica que al documental, dona veu a alguns d'aquests investigadors i a la mateixa Joly, perquè siguin ells que en primera persona narren alguns dels casos de corrupció internacional més importants dels darrers anys. No obstant, més enllà dels casos que s'exposen, tots ells ben documentats i explicats, la pel·lícula destaca també per permetre a aquestes persones, a aquests experts en investigar la corrupció, que donin la seva visió del què és, com funciona i com es pot combatre, així com què ha de fer la societat per col·laborar en aquesta lluita.

"La corrupció retarda el desenvolupament i provoca sofriment. És una autèntica maledicció dels nostres

El passat mes de juny, es va estrenar el documental noruec *Cazadores de Corrupción, La Red* (Hege Dohli, 2012), un magnífic reportatge a cavall entre una compilació de casos de corrupció internacional i una pel·lícula d'intriga política. Malauradament només

temps”, introdueix Eva Joly, no només responsable de tirar endavant aquesta xarxa d’homes i dones excepcionals, sinó també de fer de fil conductor d’aquest documental que analitza la corrupció des de diversos punts de vista.

L'autèntic poder de la Xarxa

Per Nuhu Ribadu, investigador nigerià i actual candidat a la presidència del país africà, l'autèntic poder de la “Xarxa” el va veure en rebre la seva bona resposta quan el govern del seu país el va cessar com a fiscal. Ribadu investigava a gent amb molt de poder -va tractar fins a 600 casos- vinculada a la corrupció a escala internacional. Un dia va investigar a l'ex governador James Ibari, un polític nigerià molt influent. Ibari va intentar subornar-lo amb 15 milions de dòlars perquè abandonés la investigació, però Ribadu va fer servir el suborn com a prova. Cinc dies després de presentar càrrecs, el president de Nigèria el va obligar a dimitir. Va ser atacat dues vegades i al 2008 va haver d'abandonar el país. La “Xarxa” va reaccionar positivament davant les amenaces i els perills que corria i es va fer el possible per traslladar-lo i protegir-lo.

Helen Garlick, fiscal britànica, és també una de les beneficiades de l'existència de la xarxa, però en el seu cas a nivell psicològic: “ajuda molt veure com els altres fan la mateixa feina que tu, amb els riscos que corren, i molts d'ells en pitjors condicions”. Gràcies a la comprensió dels seus companys va superar el fort cop que va rebre en el cas de la investigació de la British Aerospace, acusada de subornar a la família reial saudita a canvi d'adjudicació de contractes en material de defensa. Garlick va ser obligada a abandonar el cas després de 4 anys treballant-hi per temes de seguretat nacional, Àrabia Saudita va amenaçar en retirar el suport en matèria antiterrorista si no es parava la investigació i Tony Blair va anunciar

la fi de la investigació per raons de seguretat nacional al 2006.

A favor d'un canvi de mentalitat

Pel què fa a l'anàlisi antropològic de què passa al món entorn la corrupció, una de les veus més interessants és la del fiscal italià Fabio Di Pasqual, el fiscal encarregat en el cas contra Silvio Berlusconi que va patir en primera persona les dificultats d'aquest procés en part per mala praxis del periodisme i uns mitjans de comunicació que oferien informació “espectacularitzada” i poc rigorosa.

Di Pasquale fa especial referència a la necessitat de canviar la mentalitat a l'hora d'afrontar la corrupció. Segons ell, el problema és que la població ha acabat

pensant que les relacions corruptes són un mode inevitable d'organitzar la societat. Tradicionalment, la societat es dividia entre persones respectables, un grup que incloïa també banquers i empresaris, i delinqüents, que eren els lladres, les prostitutes o els assassins. Però, segons Di Pasquale, cada vegada més, les persones “respectables” salten a l'altre bàndol i davant d'aquesta nova conjuntura la cultura tradicional dels tribunals ha de canviar. El fiscal italià creu que la justícia, i en part també la societat, no és que justifiqui un gran frau bancari, la corrupció o l'evasió fiscal, però no troben aquests actes tant greus com el tràfic de drogues, per exemple. Així doncs, per a ser més coherents en la lluita contra la corrupció cal també fer un canvi de mentalitat: els tribunals han de veure per igual tots els delictes i els delinqüents, fins i tot quan són “white collars”, empresaris i polítics ben vestits. “Quan passi això es podrà dir que realment la llei és igual per tots” conclou Di Pasquale.

En un sentit similar s'expressa Garlick quan destaca la resposta del príncep Bandar d'Aràbia Saudita en ser preguntat pel cas de British Aerospace: ser corrupte o apropiar-se d'allò que no és teu forma part de la naturalesa humana. Per la fiscal britànica aquesta idea no s'allunya massa del pensament assumit per la societat en què admet la corrupció com un fet inevitable del sistema.

El cas islandès

Al 2009, Islàndia, un dels països més pròspers del món, va patir una greu bancarrota. En 24 hores una trentena de persones van arruïnar el país tot manipulant el mercat a gran escala (un 90% de les transaccions eren falses). El govern i els organismes de controls van fallar i els islandesos es van despertar un dia amb un deute de 10 vegades el seu PIB, i sense estalvis. L'economia es va enfonsar i es va generar crisi, atur i emigració.

No obstant, per Eva Joly és una gran esperança. Ha quedat satisfeta per com es porta la investigació -al 2011 es va iniciar el procés als tribunals-, però sobretot pel canvi de mentalitat de l'opinió pública islandesa, favorable a depurar responsabilitats. S'ha reprès la saludable idea de que cal ser més actiu i estar més alerta i que no n'hi ha prou amb anar a votar cada 4 anys.

L'únic temor de Joly és l'estrany tracte de favor per part del FMI. Tot apunta a que els interessa una explotació dels recursos geotèrmics del país, que perillosament portarà a una privatització dels recursos econòmics que no repercutirà sobre la població.

No als paradisos fiscals

La directora sembla aparèixer en el darrer tram del film. Les imatges retraten una tarda de tempesta, amb trons i llampecs. A través de Joly apunta a una idea final: per aconseguir una major justícia arreu del món cal reduir l'opacitat dels paradisos fiscals, que serveixen per ocultar la corrupció.

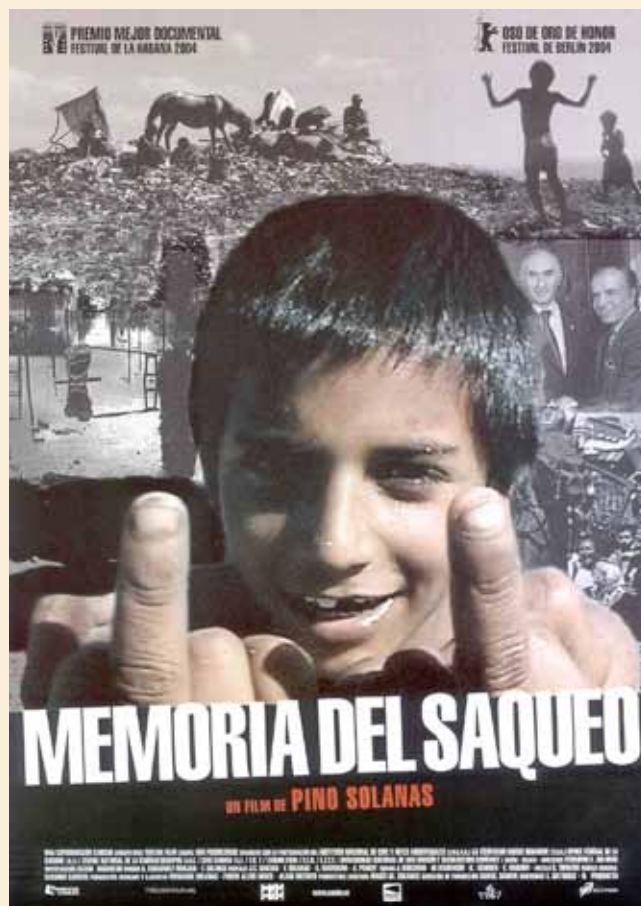
“És el lloc on els dictadors amaguen el botí dels seus saquejos i on les multinacionals eviten pagar impostos”, afirma Joly, “beneficia a molt pocs i perjudica a tots els habitants de la terra, de manera que lluitar contra la corrupció és lluitar a favor d'un món més just i democràtic”.

“Memoria del saqueo” de Fernando E. Solanas, 2004

Una altra aproximació a la corrupció més cruenta és aquest film argentí que recorda la gran crisi econòmica i social que va viure Argentina arran del famós “corralito” de l'any 2001 i que va portar a una de les grans economies a enfonsar-se i a generar bosses de pobresa i marginació, de la qual encara ara no s'han recuperat del tot.

Es tracta d'un magnífic muntatge que recull els antecedents de la primera gran crisi del segle XXI, des d'una dictadura militar que va assentar les bases d'un país amb gran corrupció política i financera, espoli dels béns públics i recursos naturals, i interessos de multinacionals occidentals i d'organismes internacionals.

“Concurs de contraportades para la revista Papers entre els alumnes de l’IES Ferran Casablanca guanyadora Anna Carré”

LLIGA DELS DRETS
DELS POBLES
G-58.267.097

C/ Sant Isidre, 140 - 08208 Sabadell -
Tel. 93 723 71 02
info@dretsdelpobles.org